

Avustralya'daki Orman Yangınlarında Son Durum

İlay Çelik Sezer [TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi

Avustralya kıtasını 2019 Eylül ayından beri kasıp kavuran, insanlar tarafından kurtarılan kovaların adeta sembolü haline geldiği orman yangınları hala devam ediyor. Rekor kıran sıcaklıkların ve aylarca süren kuraklığın zemin hazırladığı bir dizi büyük orman yangını, haberi hazırladığımız Ocak ayının üçüncü haftasındaki istatistiklere göre en az 29 kişinin ölümüne, 11 milyon hektara yakın çalılık, orman ve park alanının yanmasına ve tahminen 1 milyardan fazla hayvanın (yarasalar, sürüngenler, böcekler ve diğer omurgasızlar hariç) ölümüne neden oldu.

Yangınlar Avustralya'nın en büyük şehirlerinden bazılarında da etkili oldu. Bunlardan Melbourne ve Sydney'de yangınlar uzak banliyölerde evlere zarar verdi ve kalın duman örtüsü şehir merkezlerini kapladı. Dumanlar o kadar etkili oldu ki geçtiğimiz Aralık ayının başlarında Sydney'de hava kirliliği tehlikeli düzeyin 11 katına ulaştı.

En çok etkilenen eyalet olan New South Wales'de (NSW) yangınlar en az beş milyon hektar alanı etkileyip 2000'den fazla evi yok ederek binlerce insanı başka yerlere kaçmak zorunda bıraktı. Yağmur fırtınaları son günlerde bir miktar rahatlama sağlamış ve yangınların bir kısmını söndürmüş olsa da yangın sezonu henüz sonlanacak gibi görünmüyor.

Orman yangınları sırasında çıkan dumanlar, bulut oluşumuna ve dolayısıyla yıldırım düşmesine neden olarak yeni yangınlar başlamasına neden olabiliyor.

Aslında Avustralya'da yazları rutin olarak bir yangın sezonu yaşanıyor. Sıcak ve kuru hava yangınların başlamasını ve yayılmasını kolaylaştırıyor. Ancak bu sezonki yangınlar kapsam, şiddet ve zamanlama açısından sıra dışı oldu. Bu büyük felaketin küresel ısınmayla doğrudan ilişkilendirilmesi pek kolay olmasa da gerek doğal orman yangınlarının küresel ısınma dolayısıyla daha da şiddetleneceğine işaret eden araştırmalar, ge-

rekse 2019'un Avustralya'nın kaydedilmiş en sıcak ve en kurak yılı olması bu tür bir ilişkiyi doğrular yönde.

Ne yazık ki Avustralya'da yaz mevsimi hâlâ sürdüğü için yangınların kısa süre içinde sona ermesi umulmuyor. Ancak ekologlar yangınların söndüğü yerlerde uzun yıllar sürecektir olumsuz etkilerin elden geldiği kadar azaltılabildiği için acilen koruma ve iyileştirme tedbirleri alınması gerektiğini vurguluyor. ■

Yangınlar tamamen sona erinceye kadar çevre üzerindeki zararın ölçüsünün tam olarak anlaşılması imkânsız. Ancak soyu tehlike altındaki canlı türlerinin soyunun tükenme riskinin önemli ölçüde arttığı biliniyor. Medyadaki görünürlüklerinin aksine asıl tehlike altındakiler koala gibi kıta dışında geniş bir yayılış alanına sahip olan türler değil, Kanguru Adası yağ kuyruklu "dunnart"ı olarak bilinen türler gibi (resimde görülen küçük bir kemirgen türü) daha kısıtlı alanlarda yaşayanlar.

Kaynaklar

<https://theconversation.com/a-season-in-hell-bushfires-push-at-least-20-threatened-species-closer-to-extinction-129533>

<https://edition.cnn.com/2020/01/01/australia/australia-fires-explainer-intl-hnk-scli/index.html>

<https://www.bbc.com/news/world-australia-50951043>

Otoriteler yangınların evlere ya da mülklere ulaşma riski yüksek ise insanların durum sakinken bölgeyi terk etmeleri gerektiği konusunda uyarıyor çünkü yangınlar bir insanın koşabileceğinden daha hızlı bir şekilde yayılabiliyor.